

Bài 10: Hy Lạp và La Mã cổ đại

Trả lời câu hỏi giữa bài Sử 6 Bài 10 (Kết nối tri thức)

Câu hỏi mở đầu trang 44 Bài 10 Lịch Sử lớp 6: Không có cơ sở của văn minh Hy Lạp và La Mã thì không có châu Âu hiện đại (theo Ăng-ghe-n). Theo em, điều gì khiến cho nền văn minh cổ đại này được đánh giá cao như vậy? Văn minh Hy Lạp và La Mã thời cổ đại có điểm gì nổi bật?

Lời giải:

- Văn minh Hi Lạp và La Mã cổ đại đã có nhiều đóng góp cho nhân loại với hàng loạt phát hiện vĩ đại trong suốt chiều dài lịch sử, trong đó có nhiều lĩnh vực là nền tảng cho sự phát triển của nhân loại hiện nay.

- Điểm nổi bật của văn minh Hy Lạp và La Mã:

+ Tính kế thừa (do văn minh Hy Lạp và La Mã ra đời muộn hơn nên được kế thừa nhiều thành tựu văn hóa của cư dân phương Đông cổ đại).

+ Mang tính hệ thống, thực tiễn và tính khái quát cao.

+ Dấu ấn cá nhân được đề cao.

Câu hỏi 1 trang 45 Lịch Sử lớp 6: Quan sát lược đồ, hãy cho biết vị trí địa lí của Hy Lạp cổ đại có điểm gì nổi bật.

Lời giải:

- Điểm nổi bật trong vị trí địa lí của Hi Lạp cổ đại:

+ Hi Lạp cổ đại nằm ở khu vực Địa Trung Hải.

+ Lãnh thổ Hi Lạp về cơ bản được chia ra làm 3 khu vực, bao gồm: Lục địa Hi Lạp (phía Nam bán đảo Ban-căng); miền đất ven bờ tiểu Á và những đảo thuộc biển Ê-giê.

Câu hỏi 2 trang 45 Lịch Sử lớp 6: Theo em, với điều kiện tự nhiên như trên, cư dân Hy Lạp cổ đại có ưu thế phát triển các ngành kinh tế nào?

Lời giải:

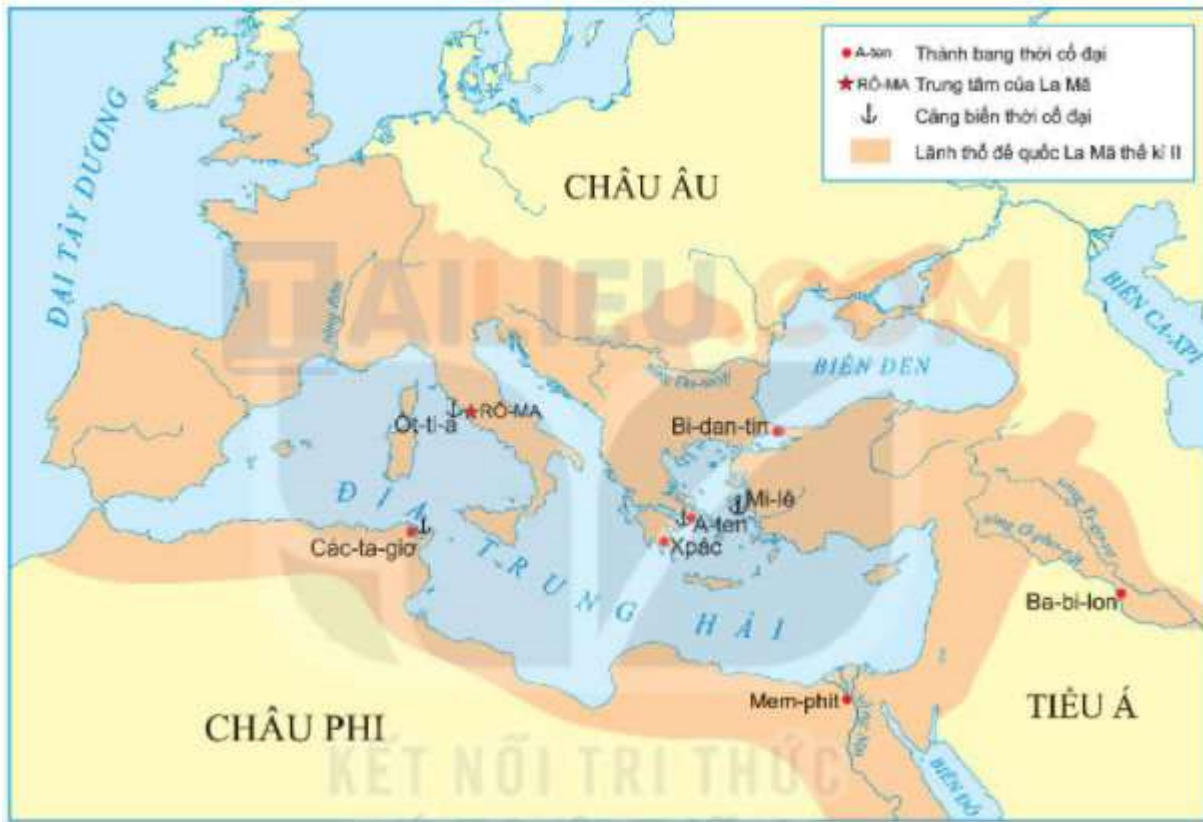
- Dựa vào các thế mạnh của điều kiện tự nhiên, cư dân Hy Lạp cổ đại có thể phát triển các ngành kinh tế:

+ Nông nghiệp trồng các cây lưu niên (nho, ô liu...).

+ Thủ công nghiệp.

+ Thương nghiệp, đặc biệt là mậu dịch hàng hải.

Câu hỏi 3 trang 46 Lịch Sử lớp 6: Dựa vào nội dung ở trên và quan sát lược đồ, em hãy cho biết vị trí địa lí và điều kiện tự nhiên nổi bật của La Mã cổ đại.

Lời giải:

- Vị trí địa lí của La Mã cổ đại:

+ Bán đảo Italia là nơi hình thành nhà nước La Mã cổ đại, nằm ở Nam Âu, xung quanh được biển bao bọc.

- Điều kiện tự nhiên của La Mã cổ đại:

+ Bờ biển phía Nam có nhiều vịnh, cảng thuận lợi cho tàu bè ra vào trú đậu.

+ Có nhiều đồng bằng và đồng cỏ rộng lớn.

+ Lòng đất chứa nhiều khoáng sản, như: vàng, bạc, đồng...

Câu hỏi 4 trang 47 Lịch Sử lớp 6: Hãy trình bày những nét chính về tổ chức nhà nước thành bang ở Hy Lạp. Những ưu điểm của tổ chức nhà nước thành bang là gì?

Lời giải:

- Những nét chính về tổ chức nhà nước thành bang Hi Lạp:

+ Mỗi thành bang lấy một thành thị làm trung tâm, xung quanh là vùng đất trồng trọt. Thành thị có phố xá, lâu đài, đền thờ, sân vận động, nhà hát, bến cảng.

+ Mỗi thành bang là một nhà nước hoàn chỉnh: có đường biên giới lãnh thổ; có chính quyền; quân đội, luật pháp; hệ thống kinh tế, đo lường, tiền tệ và những vị thần bảo hộ riêng.

+ Mô hình thể chế chính trị, tổ chức nhà nước ở mỗi thành bang không giống nhau. Ví dụ: thành bang Xpac-ta theo thể chế Cộng hòa quý tộc; thành bang A-ten theo thể chế dân chủ chủ nô.

- Ưu điểm của tổ chức nhà nước thành bang:

+ Có thể đưa ra những chính sách phát triển phù hợp với điều kiện cụ thể của từng khu vực (vì mỗi thành bang là 1 nhà nước).

+ Dù cho mô hình thể chế chính trị của các thành bang có sự khác biệt, song về cơ bản, các thành bang đều theo chế độ dân chủ, trong đó: các công dân có quyền thảo luận và biểu quyết tất cả những vấn đề hệ trọng của đất nước.

Câu hỏi 5 trang 47 Lịch Sử lớp 6: Dựa vào thông tin trong mục và sơ đồ trên, hãy trình bày tổ chức nhà nước đế chế ở La Mã.

Lời giải:

- Tổ chức nhà nước đế chế ở La Mã:

+ Đứng đầu đế chế là Hoàng đế - nắm trong tay mọi quyền hành, có quyền lực tối cao. Trên lý thuyết, Hoàng đế sẽ do Viện nguyên lão bầu ra; tuy nhiên, trên thực tế, các vị hoàng đế tương lai thường do chính hoàng đế đương nhiệm lựa chọn.

+ Dưới hoàng đế là Viện nguyên lão. Viện nguyên lão gồm khoảng 300 người, thảo luận và quyết định nhiều vấn đề quan trọng của đất nước.

+ Dưới viện nguyên lão là Đại hội nhân dân gồm các công dân của La Mã. Tuy nhiên, Đại hội nhân dân chỉ là hình thức.

Câu hỏi 6 trang 49 Lịch Sử lớp 6: Hãy kể tên một số thành tựu văn hoá tiêu biểu của Hy Lạp và La Mã cổ đại.

Lời giải:

** Một số thành tựu văn hóa tiêu biểu của Hy Lạp và La Mã:*

- Lịch pháp học: người Hi Lạp và La Mã biết làm ra lịch (dương lịch).

- Chữ viết:

+ Người Hi Lạp sáng tạo ra hệ thống chữ cái.

+ Người La Mã kế thừa thành tựu của người Hi Lạp để sáng tạo ra mẫu tự La-tin; hệ thống chữ số La Mã (I, II, III, IV,...).

- Văn học: phong phú, đa dạng các thể loại. Trong đó nổi bật nhất là: thần thoại, kịch và thơ.

- Sử học: xuất hiện nhiều nhà sử học lớn và các tác phẩm sử học nổi tiếng, như:

+ Tác phẩm Lịch sử của Hê-rô-đốt.

+ Tác phẩm Lịch sử chiến tranh Pê-lô-pô-nê của Tu-xi-đít.

+ Tác phẩm Thông sử của Pô-li-bi-ô-xơ.

- Khoa học tự nhiên: nhiều nhà khoa học nổi tiếng, nhiều định lý, định đề khoa học có giá trị khái quát cao. Ví dụ: Định lý Pi-ta-go, Định lý Ta-lét, Tiên đề Ô-cơ-lít,...

- Kiến trúc – điêu khắc: có nhiều công trình kiến trúc đồ sộ, nguy nga và các tác phẩm điêu khắc tuyệt mỹ.

Giải luyện tập & Vận dụng Bài 10 Sử lớp 6 (Kết nối tri thức)

Luyện tập và Vận dụng 1 trang 49 Lịch Sử lớp 6: Điều kiện tự nhiên tác động như thế nào đến sự hình thành và phát triển của văn minh Hy Lạp, La Mã?

Lời giải:

* *Điều kiện tự nhiên của Hi Lạp, La Mã:*

- Nằm ven biển Địa Trung Hải, nhiều đảo, vịnh biển,...
- Địa hình bị chia cắt bởi biển, núi đồi, cao nguyên,...
- Đồng bằng nhỏ hẹp, đất đai cằn khô.
- Giàu tài nguyên thiên nhiên.

* *Tác động của điều kiện tự nhiên:*

- Thứ nhất, tác động tới sự hình thành nhà nước:

+ Do đất đai canh tác xấu, công cụ bằng đồng không có tác dụng mà phải đến khi công cụ bằng sắt xuất hiện, việc trồng trọt mới có hiệu quả => có sản phẩm dư thừa, khi đó mới xuất hiện tư hữu và sự phân chia giai cấp trong xã hội. Vì vậy, tới khoảng thiên niên kỉ I TCN, các nhà nước cổ đại mới ra đời ở phương Tây (muộn hơn so với phương Đông).

+ Do lãnh thổ bị chia cắt nên khó có điều kiện tập trung đông dân cư => khi xã hội có giai cấp hình thành thì mỗi vùng, mỗi bán đảo trở thành một quốc gia => diện tích mỗi nước khá nhỏ.

- Thứ hai, tác động tới đời sống kinh tế:

+ Đất đai ít, khô cứng nên kinh tế nông nghiệp không phát triển mạnh.

+ Giàu tài nguyên khoáng sản và đặc biệt là có vị trí địa lí thuận lợi (ven biển) nên kinh tế thủ công nghiệp và thương nghiệp (đặc biệt là mậu dịch hàng hải) rất phát triển.

- Thứ ba, tác động tới sự phát triển của văn hóa: vị trí địa lí thuận lợi cho việc giao lưu, học tập, tiếp thu văn hóa.

Luyện tập và Vận dụng 2 trang 49 Lịch Sử lớp 6: Có ý kiến cho rằng: Người Hy Lạp và La Mã cổ đại đạt được những thành tựu văn hoá rực rỡ là do tiếp thu những thành tựu của người phương Đông cổ đại. Em có đồng ý với ý kiến trên không? Vì sao?

Lời giải:

- Em đồng ý với ý kiến cho rằng: Người Hy Lạp và La Mã cổ đại đạt được những thành tựu văn hoá rực rỡ là do tiếp thu những thành tựu của người phương Đông cổ đại.

- Vì:

+ Nền văn minh phương Đông ra đời từ khoảng thiên niên kỉ IV TCN, trong khi đó, tới khoảng thiên niên kỉ I TCN, nền văn minh Hi Lạp và La Mã mới được hình thành. => Do phát triển sau, nên cư dân Hi Lạp - La Mã có điều kiện để học hỏi, tiếp thu những thành tựu văn hóa của phương Đông.

+ Thông qua quá trình giao lưu, buôn bán, các thành tựu văn minh phương Đông cũng dần được du nhập tới Hi Lạp, La Mã.

+ Cư dân Hi Lạp – La Mã tiếp thu có chọn lọc, có sáng tạo các thành tựu văn minh phương Đông để làm phong phú thêm nền văn hóa của mình.

Luyện tập và Vận dụng 3 trang 49 Lịch Sử lớp 6: Theo em, thành tựu văn hóa nào của Hy Lạp, La Mã cổ đại còn được bảo tồn đến ngày nay?

Lời giải:

** Một số thành tựu văn hóa của Hy Lạp và La Mã còn được bảo tồn đến ngày nay:*

- Hệ thống mã tự La-tin; hệ thống chữ số La Mã.

+ Dương lịch.

+ Các định lý, định đề khoa học.

+ Các tác phẩm văn học, sử học.

+ Một số công trình kiến trúc/ tác phẩm điêu khắc. Ví dụ: đấu trường Cô-li-dê; tượng thần Vệ nữ Mi-lô; tượng lực sĩ ném đĩa...